Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра маркетингу, менеджменту та підприємництва

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ Антон Пантелеймонов

"30" червня 2021 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ

«Конкурентоспроможність підприємницьких структур»

рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузь знань	07 Управління та адміністрування
спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
освітньо-професійна програма	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
спеціалізація	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
вид дисципліни	обов'язкова
факультет	Економічний

2021 / 2022 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна «24» червня 2021 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Н.В. Кузьминчук – професор кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва ХНУ імені В. Н. Каразіна, д.е.н., професор.

Програму схвалено на засіданні кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва ХНУ імені В. Н. Каразіна

Протокол від «22» червня 2021 року №16

Завідувач кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва
ХНУ імені В. Н. Каразіна

(підпис) Вікторія ЄВТУШЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Гарант освітньо-професійної програми

Ірина ГОНТАРЕВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна

Протокол від «23» червня 2021 року № 9

Голова науково-методичної комісії економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна

(підпис) Вікторія ЄВТУШЕНКО
(прізвище та ініціали)

Фахову експертизу здійснювала директор ФОП Каюкова Ольга Вікторівна Каюкова О.В.
(відгук-рецензія б/н від 10.05.2021 р.)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Конкурентоспроможність підприємницьких структур» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки другий (магістерський) рівень спеціальності (напряму) 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціалізації «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни є вивчення студентами теоретичних засад забезпечення конкурентоспроможності сучасних вітчизняних підприємств, набуття навичок використання здобутих знань для ефективного впровадження управлінських рішень, спрямованих на підвищення їх конкурентоспроможності у практику підприємницької діяльності.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

вивчити ключові проблеми конкуренції та конкурентоспроможності товарів, послуг, підприємств різних галузей;

набути уміння визначати й оцінювати показники і фактори конкурентоспроможності підприємств різних типів, розробляти програми її підвищення;

сформувати навички аналізу форм і методів конкуренції в трансформаційний період, вибирати оптимальні стратегії розвитку українських підприємств.

1.3. Кількість кредитів

4 кредитів ЄКТС

1.4. Загальна кількість годин 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	Нормативна
Денна /заочна форма навчання	Денна форма навчання
Рік підготовки	1-й
Семестр	1-й
Лекції	16 годин
Практичні, семінарські заняття	16 годин
Самостійна робота, у тому числі	88 годин

1.6. Заплановані результати навчання

1. Оцінювати продукцію, товари, послуги, а також процеси, що відбуваються в підприємницьких, торговельних та/або біржових структурах, і робити відповідні висновки для прийняття управлінських рішень.

2. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності.

Компетентності ОП

Компетентності ОП	Складові компетентностей
СК 2. Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності	Визначати зміст процесу оцінювання продукції, товарів і послуг та обґрунтовувати перелік показників оцінки
	Здійснювати структуризацію цілей та завдань процесу оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності
	Проводити попереднє оцінювання доцільності та забезпечувати прийняття управлінських рішень щодо оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності
СК 3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.	Обґрунтовувати та обирати організаційну структуру управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності
	Визначати джерела фінансування управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності
	Планувати, контролювати та оцінювати результати управління діяльністю суб'єктів господарювання

2. Тематичний план навчальної дисципліни
Розділ 1. Роль конкуренції в ринковій економіці

Тема 1. Конкурентоспроможність як економічна категорія

Сутність і види економічної конкуренції. Визначення поняття «економічна конкуренція». Об'єкт, суб'єкт і предмет економічної конкуренції. Види економічної конкуренції: внутрішньогалузева / міжгалузева, цінова / нецінова, конкуренція продавців / покупців. Рівні конкуренції: міжфірмова, міжгалузева, міждержавна, міжрегіональна. Внутрішньоорганізаційна конкуренція. Глобальна конкуренція.

Конкурентоспроможність суб'єкта конкуренції та її основні ознаки. Взаємозв'язок категорій «ринок», «конкуренція» та «конкурентоспроможність». Сутність і види ринків. Моделі ринкової поведінки підприємства: агресія, суперництво, індивідуалізм, рівність, кооперація, альтруїзм. Типи ринкових структур і властивий їм характер конкурентних відносин. Розмаїття трактувань поняття «конкурентоспроможність». Класифікація об'єктів, що характеризуються такою властивістю, як конкурентоспроможність. Основні ознаки конкурентоспроможності.

Еволюція поглядів на конкуренцію та джерела набуття підприємствами конкурентних переваг. Опрацювання теорії конкуренції

класичною та неокласичною школами політекономії. Ринковий напрям теорії конкурентних переваг. Ресурсний напрям теорії конкурентних переваг.

Тема 2. Аналіз конкурентного середовища підприємства

Основні складові конкурентного середовища. Сутність, склад і структура конкурентного середовища підприємства. Модель «п'яти сил конкуренції» М. Портера та її елементи (суперництво між існуючими конкурентами, загроза входження нових фірм у галузь, здатність покупців збивати ціну, здатність постачальників завищувати ціну, загроза заміщення товарів) як основні чинники конкурентного середовища.

Державна політика в сфері регулювання конкуренції. Державне регулювання конкуренції як «шостий» чинник конкурентного середовища. Основні елементи державної політики регулювання конкуренції в Україні. Закони та підзаконні акти, що регулюють конкурентні відносини в Україні.

Рушійні сили ринку та інтенсивність конкуренції. Рушійні сили ринку та причини змін умов конкуренції. Чинники, що впливають на силу конкурентної боротьби. Методики оцінювання інтенсивності конкуренції: за розподілом ринкових часток між конкурентами; за темпами зростання ринку; за рентабельністю ринку. Показники концентрації виробництва в галузі: коефіцієнт Херфіндаля-Хіршмана, коефіцієнт концентрації (*CR*), коефіцієнт відносної концентрації (K), коефіцієнт Лінда тощо.

Аналіз діяльності конкурентів. Сутність поняття «галузь»; необхідність і структура аналізу галузі. Сутність поняття «конкурент»; визначення та типологія конкурентів. Інформаційне забезпечення та структура аналізу діяльності конкурентів. Методика побудови та інтерпретації конкурентної карти ринку. Методика побудови та інтерпретації карти стратегічних груп.

Тема 3. Формування конкурентних переваг підприємства

Сутність і співвідношення понять «ринкові чинники успіху», «ключові компетенції», «конкурентні переваги». Ключові чинники успіху: поняття та класифікація. Зовнішній аспект забезпечення конкурентних переваг: ринкові чинники успіху. Внутрішній аспект забезпечення конкурентних переваг: ключові компетенції. Тактичні та стратегічні чинники конкурентної переваги підприємства. Ступінь задоволення споживача як головна детермінанта успіху в конкурентній боротьбі. Конкурентна перевага як результат реалізації підприємством ключових чинників успіху.

Властивості конкурентних переваг. Порівняльний характер конкурентних переваг. Залежність конкурентних переваг від конкретних умов і причин. Підкорення конкурентних переваг неоднозначному впливу різноманітних чинників. Життєвий цикл конкурентної переваги.

Сфери формування та реалізації конкурентних переваг. Формування та реалізація конкурентних переваг підприємства: внутрішня та зовнішня сфери. Концепція «ланцюга створення вартості» та її застосування у

процесі формування конкурентних переваг. Концепція «стратегічних зон господарювання» та її застосування при реалізації конкурентних переваг.

Види та джерела формування конкурентних переваг. Класифікація конкурентних переваг за критеріями: відношення до системи (підприємства); сфера прояву; джерела створення та можливість імітації; тривалість дії; місце формування; вид ефекту, який отримує підприємство від реалізації переваги. Продуктивність, якість, гнучкість та інновації як специфічні стадії еволюції джерел формування конкурентних переваг упродовж 20 ст. Взаємозв'язок базової стратегії конкуренції та конкурентних переваг.

Тема 4. Конкурентні стратегії

Система конкурентних стратегій підприємства. Сутність поняття «конкурентна стратегія». Співвідношення та взаємозв'язок конкурентної стратегії з іншими стратегіями організації. Склад системи конкурентних стратегій підприємства. Найбільш поширені класифікації стратегій ринкової конкуренції (підхід Ф. Котлера, підхід П. Друкера, підхід І. Ансоффа, підхід М. Портера тощо).

Стратегії надбання конкурентної переваги (загальні стратегії конкуренції). Генеричні стратегії конкуренції (канонічний підхід М. Портера): стратегія найменших сукупних витрат, стратегія диференціації, стратегія зосередження. Базові стратегії конкуренції – 1 (модифікація підходу М. Портера): стратегія лідерства по витратах, стратегія широкої диференціації, стратегія оптимальних витрат, сфокусована стратегія на базі низьких витрат, сфокусована стратегія на базі диференціації продукції. Базові стратегії конкуренції – 2 (доповнення та розвиток підходу М. Портера): зниження собівартості, диференціація продукту, сегментування ринку, впровадження інновацій, негайне реагування на потреби ринку.

Стратегії конкурентної поведінки підприємства. Основні різновиди наступальних і захисних стратегій (фронтальний наступ, фланговий наступ, контрнаступ, оточення, позиційна оборона, флангова оборона, партизанська війна та ін.). Кооперація як сучасний варіант конкурентної поведінки підприємств.

Стратегія забезпечення конкурентоспроможності як комплексна стратегія. Основні складові стратегії забезпечення конкурентоспроможності: товарно-ринкова, ресурсно-ринкова, технологічна, інтеграційна, інвестиційно-фінансова, соціальна, управлінська стратегії.

Ситуаційне проектування конкурентної стратегії. Принципи формування конкурентної стратегії. Основні етапи процесу розроблення стратегії конкуренції. Проектування стратегії конкуренції для підприємств з різним ступенем домінування на ринку. Проектування стратегії конкуренції для підприємств різних розмірів, сфер діяльності, організаційно-правових форм. Адаптація стратегії конкуренції до особливостей структури конкурентного середовища. Адаптація стратегії конкуренції до особливостей динаміки ринку.

Розділ 2. Регулювання і організація конкурентної боротьби

Тема 5. Конкурентоспроможність товарута методи її оцінювання

Критерії та чинники конкурентоспроможності товару. Сутність поняття «конкурентоспроможність товару». Конкурентоспроможність продукції та послуг – основа формування конкурентоспроможності підприємства. Критерії конкурентоспроможності товарів: рівень якості продукції, споживча новизна, імідж, інформативність, ціна. Чинники, що визначають конкурентоспроможність товару на ринку: зовнішні / внутрішні; нетоварні / товарні.

Методи оцінювання конкурентоспроможності продукції. Принципи та загальний порядок оцінювання конкурентоспроможності товарів. Класифікація методів оцінювання конкурентоспроможності товарів. Методики кількісного оцінювання конкурентоспроможності продукції.

Якість товару – основний важіль забезпечення його конкурентоспроможності. Оптимізація співвідношення ціни, якості та обслуговування як основна мета управління конкурентоспроможністю товару. Роль стандартизації, сертифікації та систем якості в забезпеченні конкурентоспроможності товарів.

Основні підходи до управління конкурентоспроможністю товару. Системний, відтворювальний, комплексний, функціональний підходи. Структура та підсистеми управління конкурентоспроможністю продукції (послуг). Основні напрями забезпечення конкурентоспроможності продукції.

Тема 6. Система та процес управління конкурентоспроможністю підприємства

Чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства. Сутність поняття «конкурентоспроможність підприємства». Чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства на внутрішніх і зовнішніх ринках. Аспекти забезпечення конкурентоспроможності підприємства: виробничий, маркетинговий, фінансовий, інноваційний, організаційно-культурний, кадровий, управлінський.

Методи оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства. Принципи та загальний порядок оцінювання конкурентоспроможності підприємства. Показники, що характеризують конкурентоспроможність підприємства. Класифікація методів оцінювання конкурентоспроможності підприємства. Методики оцінювання конкурентоспроможності підприємства.

Системно-процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. Базове визначення сутності поняття «управління конкурентоспроможністю». Мета управління конкурентоспроможністю підприємства. Система управління конкурентоспроможністю підприємства: основні елементи та їх взаємозв’язок, організаційна побудова. Загальні та специфічні функції управління конкурентоспроможністю. Етапи процесу управління конкурентоспроможністю. Цикл управління конкурентоспроможністю.

Специфічні особливості забезпечення конкурентоспроможності бізнес-організацій різних типів. Типологія бізнес-організацій за різними ознаками (розмір, організаційно-правова форма, галузева приналежність, характер орієнтації тощо) та відповідні підходи до формування та підтримки їхніх конкурентних переваг.

Тема 7. Розроблення та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності

Концепція розроблення та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Концепція розроблення та основні елементи програми підвищення конкурентоспроможності (організаційні форми підвищення конкурентоспроможності, сфери підвищення конкурентоспроможності, прийоми та методи підвищення конкурентоспроможності). Зовнішні та внутрішні передумови, що визначають необхідність розроблення програм підвищення конкурентоспроможності. Програми підвищення продуктивності та якості як складові програм підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Етапи розроблення програми підвищення конкурентоспроможності. Основні етапи розроблення програми підвищення конкурентоспроможності: визначення та впорядкування пріоритетності цілей; конкретизація цілей та діагностика ресурсних і часових обмежень; формулювання стратегій реалізації програми; планування дій та визначення фаз програми; створення організаційної структури програми; встановлення методів і вибір інструментарію виміру досягнутих результатів; визначення витрат, пов’язаних із реалізацією програми; оцінювання ефективності запропонованих заходів. Реалізація програми підвищення конкурентоспроможності та моніторинг її перебігу.

Програми підвищення конкурентоспроможності галузі та країни. Вітчизняний підхід до забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. Міжнародний досвід реалізації програм підвищення конкурентоспроможності.

Тема 8. Концепція менеджменту якості як основа забезпечення конкурентоспроможності сучасного підприємства

Ідеологія менеджменту якості. Якість як економічна категорія. Цілі, принципи та функції управління якістю. Еволюція підходів до управління якістю. Концепція TQM як ефективний спосіб управління бізнесом. Цикл управління в моделі TQM. Якість і конкурентоспроможність: мікроі макроаспекти.

Інструментарій управління якістю. Класифікація методів менеджменту якості. Класичні та сучасні методи менеджменту якості. Використання статистичних методів у сфері управління якістю. Основні інструменти контролю якості. Основні інструменти управління якістю.

Метод структурування функції якості (QFD). Реалізація методу QFD у концепції «Будинок якості».

Система управління якістю. Елементи системи управління якістю згідно з вимогами стандарту ДСТУ 180 9001-2001. Побудова процесної моделі підприємства. Застосування методів організаційного інжинірингу у процесі розроблення системи якості. Зміст етапів зі створення системи якості. Документація, що регламентує процеси в системі управління якістю.

Забезпечення ефективного функціонування системи управління якістю. Стандартизація та сертифікація як основа забезпечення управління якістю. Організаційно-правове забезпечення. Правове регулювання якості продукції з урахуванням вимог держави і споживачів. Правове забезпечення захисту прав і інтересів споживачів.

Якість – всесвітнє поле конкуренції на початку 21 століття. Лідерство компаній на основі якості – ключова ідея сучасного бізнесу. Досвід застосування моделі TQM провідними компаніями світу. Конкурси та премії якості як інструменти визнання конкурентоспроможності продукції та послуг.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с. р.		л	п	с. р.
1	2	3	4	7				
Розділ 1. Роль конкурентоспроможності підприємницьких структур в ринковій економіці								
Тема 1. Конкурентоспроможність як економічна категорія	14	2	2	10	12			12
Тема 2. Аналіз конкурентного середовища підприємства	14	2	2	10	12	2		10
Тема 3. Формування конкурентних переваг підприємства	16	2	2	12	16	2		14
Тема 4. Конкурентні стратегії	16	2	2	12	16			16
Разом за розділом 1	*60*	*8*	*8*	*44*	*56*	*4*		*52*
Розділ 2. Регулювання і організація конкурентної боротьби								
Тема 5. Конкурентоспроможність товару та методи її оцінювання	14	2	2	10	16			16
Тема 6. Система та процес управління конкурентоспроможністю підприємства	16	2	2	12	16	2	2	12
Тема 7. Розроблення та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності	14	2	2	10	16			16
Тема 8. Концепція менеджменту якості як основа забезпечення конкурентоспроможності сучасного підприємства і	16	2	2	12	16			16
Разом за розділом 2	*60*	*8*	*8*	*44*	64	2	2	60
Усього годин	**120**	**16**	**16**	**88**	**120**	**6**	**2**	**112**

4. Теми практичних занять

№	Назва практичного завдання	Години	Форма контролю	Бали
1	2	3	4	5
1	Практичне заняття 1. «Роль конкуренції в ринковій економіці»	2	Презентація, звіт	5
2	Практичне завдання 2. «Аналіз конкурентного середовища підприємства»	2	Презентація, звіт	5
3	Практичне завдання 3. Формування конкурентних переваг підприємства	2	Захист практичного завдання, звіт	5
4	Практичне завдання 4. Конкурентні стратегії	2	Ситуаційна гра	5
	Всього за розділом 1. Роль конкурентоспроможності підприємницьких структур в ринковій економіці	*8*		**20**
8	Практичне завдання 5. Конкурентоспроможність товару та методи її оцінювання	2	Захист практичного завдання, звіт	5
9	Практичне завдання 6. Система та процес управління конкурентоспроможністю підприємства	2	Захист практичного завдання, звіт	5
10	Практичне завдання 7. Розроблення та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності	2	Захист практичного завдання, звіт	5
11	Практичне завдання 8. Концепція менеджменту якості як основа забезпечення конкурентоспроможності сучасного підприємства	2	Захист практичного завдання, звіт	5
12	Контрольна робота		Контрольна робота	10
	Всього за розділом 2. Регулювання і організація конкурентної боротьби	**8**		**30**
	ВСЬОГО ЗА СЕМЕСТР	**16**		**50**

5. Завдання для самостійної робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	2	3
	Розділ 1. Роль конкурентоспроможності підприємницьких структур в ринковій економіці	**44**
1.	Вивчення лекційного матеріалу за темою «Роль конкуренції в ринковій економіці», підготовка до практичного заняття.	10
2.	Вивчення лекційного матеріалу за темою «Аналіз конкурентного середовища підприємства», підготовка до практичного заняття. Виконання практичних завдань за темою	10
3.	Вивчення лекційного матеріалу за темою «Формування конкурентних переваг підприємства», підготовка до практичного заняття	12
4.	Вивчення лекційного матеріалу за темою «Конкурентні стратегії», підготовка до практичного заняття.	12
	Розділ 2. Регулювання і організація конкурентної боротьби	**44**
5.	Вивчення лекційного матеріалу за темою «Конкурентоспроможність товару та методи її оцінювання», підготовка до практичного заняття. Вирішення практичного завдання	10
6.	Вивчення лекційного матеріалу за темою «Система та процес	12

	управління конкурентоспроможністю підприємства», підготовка до практичного заняття.	
7.	Вивчення лекційного матеріалу за темою «Розроблення та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності», підготовка до практичного заняття	10
8.	Вивчення лекційного матеріалу за темою «Концепція менеджменту якості як основа забезпечення конкурентоспроможності сучасного підприємства», підготовка до практичного заняття	12
	ВСЬОГО	**88**

6. Лабораторне індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання вважається одним з обов'язкових елементів самостійної роботи студентів, які вивчають дисципліну «Конкурентоспроможність підприємницьких структур», і оцінюється окремо від підсумків поточного контролю зі змістовних модулів за встановленими критеріями:

Варіанти завдань та видів робіт для виконання індивідуального завдання складаються викладачем і надаються студентам на початку вивчення дисципліни. Зміст індивідуальних завдань спрямований на більш поглиблене вивчення навчального матеріалу, вимагає від студента творчого підходу до виконання, проведення порівняльного аналізу, аналогій і співставлень, розкриває логічне мислення, спрямовує на роботу з навчальною літературою і джерелами.

Перевірка індивідуального завдання виконаного студентом, надає викладачу можливість побачити засвоєння студентами теоретичних та науково-методичних основ курсу, побачити наскільки студент володіє принципами регулювання розміщення продуктивних сил, використовує навчальну літературу і джерельну базу, робить відповідні висновки.

Індивідуальне завдання готується студентом протягом семестру, оформлюється на аркушах А-4 в друкованій або рукописній формі з вказівкою використаної літератури.

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ

1. Ринкові структури та їх ключові ознаки.
2. Досконала (чиста) конкуренція: сутність моделі, фундатори концепції.
3. Монополістична конкуренція: сутність моделі, фундатори концепції.
4. Олігополістична конкуренція: сутність моделі, фундатори концепції.
5. Еволюція теоретичних поглядів на конкуренцію та джерела набуття підприємством конкурентних переваг.
6. Парадигма «Нової конкуренції»: базові положення та принципи.
7. Системний підхід: сутність, принципи, використання в управлінні конкурентоспроможністю.

8. Процесний підхід: сутність, принципи, використання в управлінні конкурентоспроможністю.
9. Ситуаційний підхід: сутність, принципи, використання в управлінні конкурентоспроможністю.
10. Конкурентоспроможність держави: поняття, чинники, що впливають на рівень, підходи до оцінювання.
11. Конкурентоспроможність регіону: поняття, чинники, що впливають на рівень, підходи до оцінювання.
12. Конкурентоспроможність галузі: поняття, чинники, що впливають на рівень, підходи до оцінювання.
13. Конкурентоспроможність підприємства: поняття, чинники, що впливають на рівень, підходи до оцінювання.
14. Конкурентоспроможність персоналу: поняття, чинники, що впливають на рівень, підходи до оцінювання.
15. Конкурентоспроможність технології: поняття, чинники, що впливають на рівень, підходи до оцінювання.
16. Конкурентоспроможність продукції: поняття, чинники, що впливають на рівень, підходи до оцінювання.
17. Рекламна діяльність як чинник формування конкурентних переваг підприємства.
18. Цінова політика як чинник формування конкурентних переваг підприємства.
19. Управління людськими ресурсами як джерело формування ключових компетенцій підприємства.
20. Організаційна культура як джерело формування ключових компетенцій підприємства.
21. Продуктові, технологічні, управлінські інновації як фундамент забезпечення конкурентоспроможності підприємства.
22. Концепція «ланцюга створення вартості» та її застосування у процесі формування конкурентних переваг.
23. Концепція «стратегічних зон господарювання» та її застосування у процесі реалізації конкурентних переваг.
24. Конкурентна карта ринку як інструмент аналізу конкурентного середовища: методика побудови, переваги та вади.
25. Карта стратегічних груп як інструмент аналізу конкурентного середовища: методика побудови, переваги та вади.
26. Методи та інструменти визначення галузевих ключових чинників успіху.
27. Можливості та сфери застосування матричних моделей у процесі розроблення стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємства.
28. Моделювання розвитку конкурентної ситуації на ринку: межі можливого та чинники ефективності.
29. Конкурентна війна: варіанти стратегій наступу.
30. Конкурентна війна: варіанти стратегій оборони.
31. Конкурентні стратегії у сфері масового виробництва.

32. Конкурентні стратегії у сфері малого бізнесу.
33. Стратегії диверсифікації та їх види.
34. Конкурентні стратегії високоспеціалізованих підприємств.
35. Конкурентні стратегії у сфері інноваційного бізнесу.
36. Чинники, що впливають на ефективність конкурентної стратегії підприємства.
37. Інформаційна база діагностичного дослідження стану конкурентоспроможності підприємства.
38. Принципи та процес оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства.

7. Методи контролю

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись в наступних формах:

1. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, поточного тематичного тестування, виступів або оцінки виконання завдань на практичних заняттях.
2. Проміжний контроль здійснюється після вивчення логічно завершеної частини робочої програми дисципліни у формі контрольної роботи.
3. Підсумковий контроль у формі іспиту проводиться з метою оцінки результатів вивчення дисципліни студентами.

Загальна оцінка за дисципліною складається та виставляється за виконання практичних завдань, самостійної роботи, контрольних робіт та підсумкового контролю.

Контроль активності на практичних заняттях:

Оцінювання проводиться за такими критеріями:

1. розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
2. ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
3. уміння поєднувати теорію з практикою при розв’язанні задач, проведення статистичного аналізу при виконанні завдань, віднесених до самостійного опрацювання, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
4. логіка, структура, стиль, викладання матеріалу в письмових роботах і при виступі в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Проміжний контроль

Проміжний контроль знань передбачає виявлення рівня опанування матеріалу лекційного матеріалу та вміння застосовувати його для вирішення

практичної ситуації і проводиться у вигляді розрахункового завдання, яке містить практичні задачі різного рівня складності.

Проведення підсумкового контролю

Підсумковий контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими: лекційний (теоретичний) матеріал та практичне завдання. Підсумковий контроль проводиться у письмовій формі, після того як розглянуто увесь теоретичний матеріал та виконані контрольні роботи. Студент вважається допущеним до іспиту на підставі:

Для денної форми навчання – наявності всіх виконаних практичних завдань та написання двох модульних робіт.

Для заочної форми навчання – наявність всіх виконаних практичних завдань та написання контрольної роботи.

8. Схема нарахування балів для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання											Екзамен	Сума
Модуль 1. **Роль конкурентоспроможності підприємницьких структур в ринковій економіці**				Модуль 2. **Регулювання і організація конкурентної боротьби**					Індивідуальне завдання	Разом		
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т17	Т8	К.Р.				
5	5	5	5	5	5	5	5	10	10	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

1. Дмитрієв І. А. Кирчата І. М. Шершенюк О. М. Конкурентоспроможність підприємства. Навчальний посібник. Харків, 2020. 340 с.
2. Лупак Р. Л., Васильців Т. Г. Конкурентоспроможність підприємства. Навчальний посібник. Львів, Вид. Львівського торговельно-економічного університету. 2016. 484 с.
3. Романюк Л. М. Конкурентоспроможність підприємства: Посібник. Кіровоград, КНТУ. 2014. 152 с.
4. Синиця С. М., Гринів Л. В., Крупа О. М. Управління конкурентоспроможністю підприємств. Навчальний посібник. Івано-Франківськ, Плай, 2020. 407 с.

5. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Навч. посіб. С. М. Клименко, Т. В. Омельяненко, Д. О. Барабась, О. С. Дуброва, А. В. Вакуленко. К.: КНЕУ, 2008. 520 с.

Допоміжна література

1. Гринів Л. В., Синиця С.М. Конкурентоспроможність регіонів України в контексті адаптації національного виробника до умов глобального конкурентного середовища. Галицький економічний вісник. Тернопіль. № 1(48). 2015. С. 10-18.
2. Коваль Н. В. Управління потенціалом підприємства. Навчальний посібник. Біла Церква, БНАУ, 2018. 375 с.
3. П'ятницька Г.Т., П'ятницька Н. О., Шумська С. С., Федорченко Н. В., Гелич А. О., П'ятницький Д. В. Управління конкурентоспроможністю підприємств: підручник. Київ, Видавничий дім «Кондор», 2017. 700 с.
4. Сапрун Г. Г. Розробка моделі управління конкурентоспроможністю експортно-орієнтованих підприємств. «Молодий вчений», № 3 (43) березень, 2017. URL:http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/3/189.pdf
5. Управління конкурентоспроможністю підприємств у сучасних умовах: колективна монографія. За заг. ред. д.е.н., проф. Шарко М.В. Херсон, ПП Вишемирський В. С. 2016. 177 с.
6. Юхименко П. І., Вихор М. В., Гринчук Ю. С., Коваль Н. В., Хахула Л. П., Шемігон О. І. Конкурентоспроможність підприємства. Підручник. Київ, Центр учбової літератури, 2020. 320 с.
7. Юхименко П. І., Шемігон О. І. Конкурентоспроможність аграрного підприємства: Навчальний посібник. Біла Церква: БНАУ, 2018. 248 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний сайт ВРУ URL: http://rada.gov.ua/
2. Міністерство економічного розвитку та торгівлі України URL: http://www.me.gov.ua/
3. Урядовий портал URL: http://www.kmu.gov.ua/
4. ЛІГА: Закон URL: http://www.ligazakon.ua/
5. Державний комітет статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.
6. Публікації та статті з конкурентоспроможності підприємницьких структур URL: http://lanit-consulting.ru/press/articles.